

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS MERAS

**POTVARKIS
DĖL PRITARIMO KIDULIŲ PAGRINDINĖS MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. birželio d. Nr. MT-
Šakiai

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalimi, 6 straipsnio 8 punktu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi, Ikimokyklinio ugdymo programos gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“, 46 punktu, įvertinęs šeimų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, švietimo poreikius bei atsižvelgdamas į Kidulių pagrindinės mokyklos direktorės Odetos Dailidienės 2025 m. birželio 16 d. prašymą Nr. D6-74 ir į Šakių rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo programų vertinimo darbo grupės įvertintą atnaujintą Kidulių pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programą,

p r i t a r i u Kidulių pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama).

Savivaldybės meras

Raimondas Januševičius

Parengė
Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus
vyriausioji specialistė

Ingrida Kasparavičienė
2025-06-23

PATVIRTINTA

Šakių r. Kidulių pagrindinės mokyklos direktorės

2025 m. _____ d. įsakymu Nr. _____

ŠAKIŲ R. KIDULIŲ PAGRINDINĖS MOKYKLOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Šakių r. Kidulių pagrindinė mokykla – biudžetinė įstaiga.

Šakių r. Kidulių pagrindinės mokyklos tipas - pagrindinė mokykla su IU ir PU grupėmis.

Adresas – Nemuno g. 51, Kiduliai, Šakių r.

Telefono numeriai: +370 345 62225

Ugdymo kalba – lietuvių

Elektroninis paštas – kiduliumokykla@gmail.com

Internetinė svetainė – <http://www.kiduliai.sakiai.lm.lt>

Šakių r. Kidulių pagrindinės mokykla su IU ir PU grupėmis – moderni, atvira pokyčiams, visuomenei, šiuolaikiška, patraukli ugdymo įstaiga. Joje veikia ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės, kuriose dirba ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo mokytojai bei ikimokyklinio ugdymo mokytojų padėjėjai. Mokykloje ugdytiniams teikiamos švietimo pagalbos specialistų paslaugos, visiems mokiniams suteikiant optimalią paramą ir ugdymą(si) pagal jų poreikius, gebėjimus ir galimybes. IU ir PU grupėse vykdomas meninis ugdymas.

Įstaigoje daug dėmesio skiriama vaikų gamtamoksliniam ugdymui, tiriamosioms STREAM veikloms, emocinių ir socialinių kompetencijų plėtojimui. Ikimokyklinio ugdymo programa orientuota remiantis Reggio Emilia filosofijos elementais bei Žano Pjažė ir Vygotsky vaiko raidos teorijomis:

- Konstruktivistine, nukreipta į pažintinę vaiko raidą. Ši teorija akcentuoja vaiko vaidmenį kuriant savo žinias ir pasaulio supratimą.
- Sociokultūrine, nukreipta į visuminę vaiko raidą (holistinis požiūris). Ši teorija pabrėžia sociokultūrinės aplinkos svarbą, vadina ją „pagrindiniu vaiko raidos šaltiniu“.
- Visuminiu kūrybiniu metodu, skatinamas kūrybiškumas ir meniška saviraiška, integruojamos įvairios meninės veiklos į kasdienį ugdymą, akcentuojamas vaiko iniciatyvumas ir tyrinėjimas.

Prioritetinės veiklos kryptys:

1. Ugdymo kokybės tobulinimas, kuriant optimalias sąlygas, atitinkančias kiekvieno vaiko individualius poreikius.
2. Ryšių su šeima stiprinimas, taikant įvairias bendravimo ir bendradarbiavimo formas.
3. Ugdymo procesų ir aplinkų įvairinimas, tobulinimas įgyvendinant universalios dizaino mokymuisi principus.
4. Patirtiniais, gamtamoksliniais, projektiniais, STREAM metodais pagrįstų ugdymo procesų organizavimas atliepian švietimo prioritetus ir skirtingų poreikių, gebėjimų vaikų poreikius.

Įstaigoje siekiame taikyti universalios dizaino mokymo(si) prieigos principus ir kuriame prieinamą, lanksčią įtraukią ugdymo(si) aplinką, atliepiančią visų vaikų individualius poreikius, kad visi vaikai, nepaisant jų gebėjimų, poreikių ar skirtumų, galėtų dalyvauti ir ugdytis lygiomis galimybėmis. Universalų dizainą apima:

1. Fizinė aplinka – pritaikytas baldų aukštis, patogūs takai, sensorinės zonos.
2. Ugdymo(si) metodai – įvairūs ugdymo(si) būdai.
3. Socialinė aplinka – skatinama įtrauktis, emocinis saugumas ir pagarba įvairovei.

1.1. POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Visas Programos turinys grindžiamas požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus. Vaikystėje raidos procesai sukuria prielaidas vaikų ugdymui(si), o kokybiškas ugdymas(is) brandina kūną, smegenų struktūras, skatina vaikų raidą. Ankstyvajai vaiko raidai būdingas spartus netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi nevienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais:

- mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui;
- kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojai paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas;
- vaikų mąstymo sinkretiškumas, pasaulio kaip nedalomos visumos matymas suponuoja visuminį požiūrį į ugdymą(si). Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymas(is);

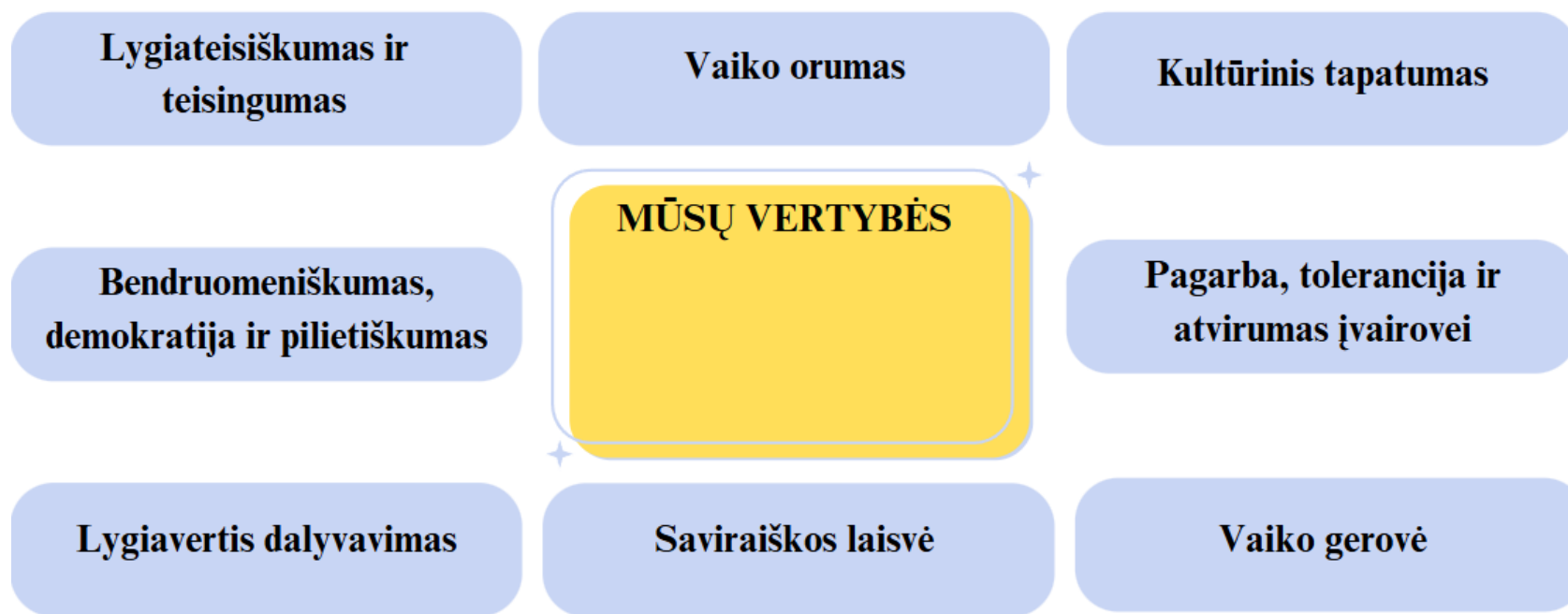
- vaikų ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Vaikų raidai ir ugdymui(si) svarbiausios yra jautrios socialinės sąveikos, grindžiamos dialogiškumo principu;
- vaikų tarpusavio dialoguose ir dialoguose su suaugusiaisiais konstruojamos bendros prasmės. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra;
- darnų vaikų vystymąsi užtikrina vaiko raidą skatinantis ugdymas. Siekiama turtinti, plėsti ir kompensuoti nepalankioje aplinkoje augančių vaikų patirtis, kuriamos vaikus ugdyti įgalinančios socialinės ir kultūrinės aplinkos.

1.2. UGDYMA(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Programoje pateikiamos pamatinės vertybės, kuriomis grindžiamas visas Programos turinys. Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdyti visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

- bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;
- kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1 pav. Mūsų vertybės

1.3. VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą, vaiko individualių galių plėtotę, kiekvieno vaiko pažangai, sukurti lygias galimybes įvairių poreikių vaikams:

- žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

- saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

- draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

- komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

- pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

- kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškos, ir kryptingos veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

- programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

2 pav. Vaiko poreikiai

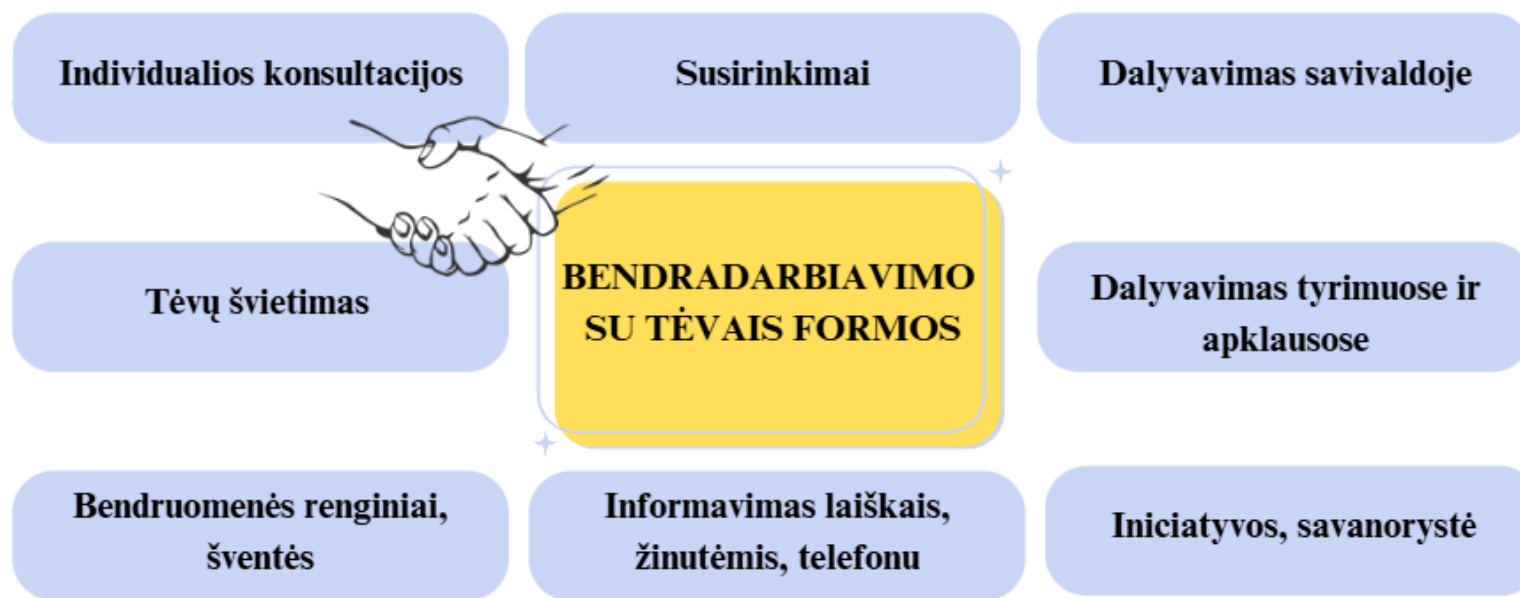
1.4. TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Šakių r. Kidulių pagrindinės mokyklos bendruomenė, bendradarbiaudama su ugdytinių šeimomis, laikosi penkių esminių principų:

- 1) gerbti, vertinti ir puoselėti šeimos vaidmenį vaiko ugdyme;
- 2) pripažinti, kad tėvai (globėjai) yra pagrindiniai vaiko ugdytojai ir informacijos apie vaiką šaltiniai;
- 3) leisti tėvams (globėjams) patiems pasirinkti jiems priimtinus dalyvavimo grupės veikloje būdus;
- 4) laikytis konfidencialumo;

5) sudaryti sąlygas įsitraukti į ugdomuosius procesus.

Kuriant ir formuojant tvirtą mokyklos bendruomenę, tikslingai ir prasmingai bendraujama su kiekviena šeima, neišskiriant jų pagal šeimos sudėtį, išsilavinimą, gyvenimo būdą ir kitas ypatybes. Stengiamasi pažinti kiekvieną šeimą ir kurti su ja pozityvius santykius, keičiantis informacija. Kokybiškam bendravimui ir bendradarbiavimui su tėvais (globėjais) pasirenkamos įvairios formos:

3 pav. Bendradarbiavimo su tėvais formos

Tėvai (globėjai) nuolat įtraukiami į mokyklos bendruomenės renginius, sudarant galimybes geriau pažinti vieniems kitus. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuoiant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas. Mokyklos bendruomenė ir tėvai

pripažįsta, kad abi pusės yra lygiaverčiai partneriai, kurių bendravimas ir bendradarbiavimas skatina abipusį tobulėjimą. Pagrindinis tėvų (globėjų) tikslas – dalyvauti ugdymosi procese, kad gautų daugiau informacijos apie vaikų ugdymą bei tėstų vaikų ugdymąsi šeimoje. Todėl tėvai (globėjai) yra laukiami ir įtraukiami į vaikų ugdymosi procesą, supažindinami su ugdymo programa, artimiausiais tikslais ir tariausi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti. Ugdytinių šeima dalyvauja ugdymo turinio konstravime, planavime, organizavime bei ugdymosi rezultatų analizavime, atsižvelgiant į jų lūkesčius bei individualias vaikų galias ir skirtingą ugdymosi patirtį.

Grupės mokytojas kiekvienam tėvui asmeniškai suteikia žinių ir dalijasi idėjomis su jais siekdamas sustiprinti jų kompetencijas, kad šeimos nariai galėtų namuose sukurti vaikams stimuliuojančią ugdymosi aplinką. Taip formuojama nuostata, kad tėvai (globėjai) gali būti aktyvūs vaikų ugdymo(si) pagalbininkai.

1.5. REGIONO YPATUMAI IR MOKYKLOS SAVITUMAS

Šakių r. Kidulių pagrindinės mokyklos IU ir PU grupės veikia bendroje mokyklos erdvėje, įsikūrusioje labai gražioje, žalioje gamtinėje aplinkoje, nedideliame Kidulių miestelyje Šakių rajone. Šalia mokyklos įsikūrusi Kidulių seniūnija, Kidulių dvaras ir biblioteka. Su šiais partneriais užmegzti glaudūs santykiai ir organizuojamos bendros veiklos. Palanki įstaigos geografinė padėtis sudaro galimybę vaikams susipažinti su gamtos reiškiniais, artimiausia juos supančia aplinka, skatina puoselėti įstaigos, miestelio tradicijas, atspindėti Sūduvos krašto tarmę, etnokultūrinius motyvus ir kt. Nedidelis atstumas nuo rajono centro leidžia vaikams su pedagogais dažnai lankytis Šakių rajono objektuose, juose susipažinti su regiono istorija, gamta. Mokyklos IU ir PU grupės konstruktyviai ir aktyviai bendrauja, bendradarbiauja su Kidulių dvare įsikūrusia viešąja biblioteka: dalyvauja edukacijose, skaitymuose, susitikimuose su knygų kūrėjais. Taip sudaroma galimybė vaikams plėtoti vaikų kūrybiškumą, pažinimą, knygų skaitymo džiaugsmą. Kidulių dvare vaikai pažįsta regiono tradicijas, papročius, gyvenimo būdą, architektūrą, turi galimybę mokytis iš gyvų pavyzdžių autentiškoje aplinkoje.

Prie mokyklos savitumo, erdvių formavimo, bendruomenės mokyklos kūrimo daug prisideda ir ugdytinių tėvai. Drauge tvarkoma aplinka, rengiamos kalendorinės šventės, kuriamos naujos tradicijos, sprendžiamos kylančios problemos. Tėvai ir mokytojai skatina vaikus dalyvauti miesto, rajono, respublikos renginiuose, projektuose, konkursuose.

Kitas Kidulių pagrindinės mokyklos IU ir PU grupių prioritetas – gamtamokslinis ugdymas, pagrįstas patirtinėmis veiklomis, tyrinėjimais gamtinėje aplinkoje ir STREAM metodais. Mažieji kasdien tyrinėja žaliąją mokyklos aplinką, stebi joje vykstančius procesus, juos analizuoja, vertina, tyrinėja per STREAM veiklų prizmę. Mažiesiems kelis kartus per metus organizuojamos išvykos į netoli esančius Sudargo piliakalnių. Kreipiamas didelis dėmesys į vaikų tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstus, siekiant jiems suteikti galimybę mokytis gamtoje ir iš gamtos.

Mokyklos socialiniai partneriai: Šakių r. Kidulių seniūnija, Šakių r. Kidulių dvaras, viešoji biblioteka.

1.6 MOKYTOJŲ IR KITŲ SPECIALISTŲ PASIRENGIMAS

Šakių r. Kidulių pagrindinėje mokykloje veikia IU ir PU grupės. Mažuosius ugdo kompetentingi, nuolat besimokantys, kvalifikaciją tobulinantys pedagogai, atliepiantys švietimo prioritetus, vaikų ir tėvų poreikius, užtikrinantys vaikų ūgtį, teigiamą mikroklimatą. Vaikus ugdo ikimokyklinio, priešmokyklinio ir meninio ugdymo (muzikos) pedagogai, švietimo pagalbos specialistai (logopedė, socialinė pedagogė, specialioji pedagogė, psichologė) bei mokinių padėjėjos, teikiančios pagalbą specialiųjų poreikių turintiems vaikams. Pedagogų siekis – ugdymo praktikos kokybė, diegiant mokslo pažangą grindžiamo ugdymo idėjas, kuriose žvelgiama į ugdymą iš vaiko perspektyvos. Pedagogas tampa aktyviu vaiko ugdymosi situacijų moderatoriumi, taikančiu veiksmingus būdus įtraukiančio mokymosi konteksto kūrimui, modeliujančiu ugdomąsias aplinkas. Pedagogai ir specialistai bendradarbiauja, įtraukia šeimas: planuoja ugdomąją veiklą, integruoja veiklas, organizuoja projektus, akcijas, kūrybines parodas, šventes, patirtines išvykas, edukacijas, skleidžia ekologinio sąmoningumo idėjas. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai nuolat reflektuoja, įsivertina savo veiklos kokybę, rezultatus panaudoja veiklos tobulinimui.

Atsakomybę pasirinkti ir pritaikyti ugdymo(si) turinį, aplinkas, būdus įvairiomis dalimis pasidalina mokytojas ir vaikas. Mokytojas, kartu su vaikais ir jų tėvais (globėjais), bendruomenės nariais kuria jaukią, bei įvairiapusišką ugdymą skatinančią aplinką. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiko poreikį judėti, patirti, kurti jaukumą, būtų funkcionali. Mokytojas ir vaikas dialogo pagalba kartu renkasi iš metodų, būdų ir formų įvairovės, kūrybiškai taikydami įvairias priemones bei jiems priimtinas idėjas.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę.

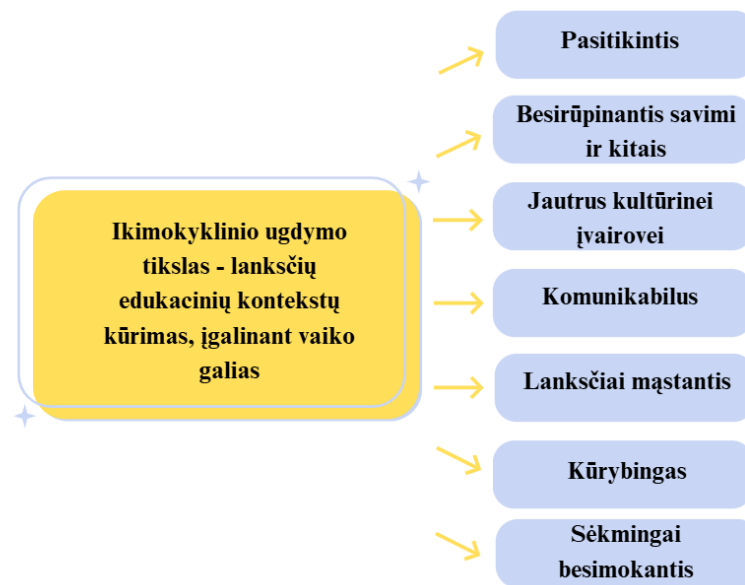
Ikimokyklinio ugdymo principai:

- ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);
- vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;
- žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
- sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

- lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
- reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsversto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);
- šėimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

3.1. Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitu, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pagrindus.

4 pav. Ikimokyklinio ugdymo tikslas

3.2. Ugdymo programos uždaviniai:

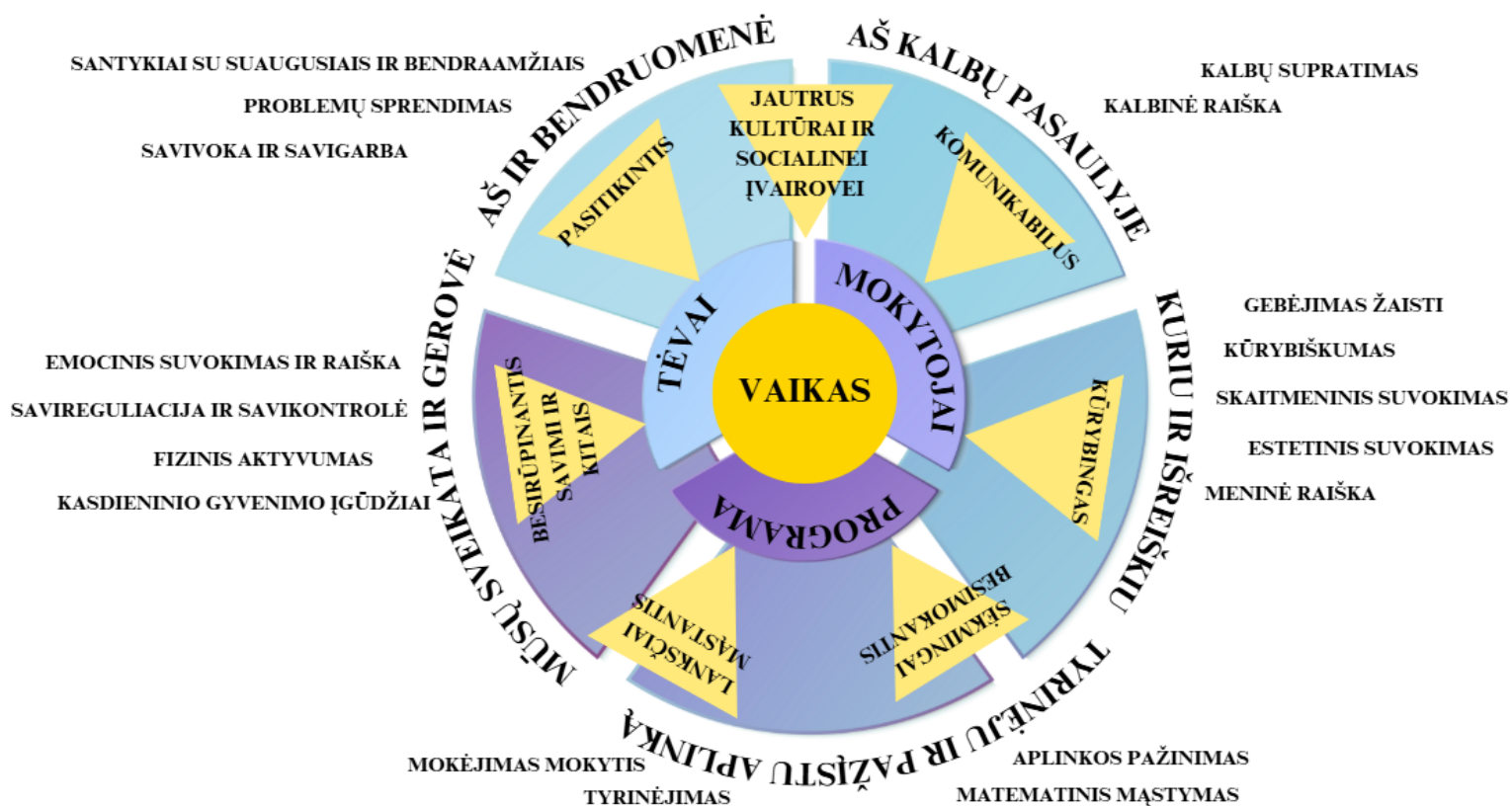
1. Atsižvelgiant į vaikų individualius poreikius ir gebėjimus bei taikant įvairias ugdymo(si) strategijas, kontekstus įgyvendinami įtraukaus ugdymo(si) principai.
2. Skatinti vaiko domėjimąsi socialine, kultūrine, gamtine aplinka, norą ją tyrinėti ir pažinti.
3. Ugdyti vaiko saviraišką ir kūrybiškumą.
4. Įtraukiant tėvus, socialinius partnerius ir bendruomenę į ugdymo(si) procesą, projektines veiklas bei edukacines išvykas, stiprės mokyklos ir šeimos partnerystė bei kuriama dialoginio bendradarbiavimo kultūra.
5. Siekti socialinių įgūdžių formavimosi, kuriant palankią žaidimų plėtojimuisi ir vaikų kultūros raiškai aplinką.
6. Integruojant informacines technologijas į ugdymo procesą, vaikai plėtos savo skaitmeninį raštingumą.

3.3 Numatomi rezultatai:

1. Ugdymo(si) procesas taps labiau diferencijuotas, pritaikytas kiekvienam vaikui pagal jo galimybes ir interesus. Vaikai bus vertinami nepriklausomai nuo jų gebėjimų ir individualių poreikių.
2. Ugdymo(si) aplinka skatins vaikus aktyviai dalyvauti, diskutuoti ir bendradarbiauti, reikšti idėjas. Vaikai ugdysis atsakingą požiūrį į gamtą ir jos aplinką.
3. Vaikai drąsiai išreikš savo mintis, jausmus ir idėjas įvairiomis raiškos formomis (vaizdu, žodžiu, judesiu, garsais), gebės kūrybiškai spręsti problemas, rodys iniciatyvą ir originalumą veiklose, dalyvaus meninėje, žaidybinėje ar kūrybinėje veikloje pagal savo interesus ir gebėjimus.
4. Tėvai aktyviau dalyvaus vaikų ugdymo(si) procese, prisidės prie veiklų organizavimo, teiks grįžtamąjį ryšį. Pagerės bendradarbiavimas tarp pedagogų ir šeimos, bus užtikrintas nuoseklus vaiko ugdymas(is) ir jo poreikių tenkinimas.
5. Vaikai gebės bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais bei suaugusiais, laikysis susitarimų ir taisyklių žaidimuose, rodys pagarbą kitų nuomonei ir kūrybai, aktyviai dalyvaus žaidimuose ir veiklose, skatinančiose vaikų kultūros raišką, bei jausis saugūs ir priimti aplinkoje, palankioje saviraiškai ir tarpusavio santykių plėtotei.
6. Vyresnio amžiaus vaikai (nuo 3 metų), įgis pradinių technologinio raštingumo įgūdžių, gebės atsakingai ir tikslingai naudotis skaitmeninėmis priemonėmis. Ugdysis gebėjimas kritiškai vertinti informaciją, ieškoti ir pasirinkti reikalingą turinį. Mokytojai efektyviau integruos skaitmeninius įrankius į ugdymo procesą.

Vaikų pasiekimų plėtotė, vaikų ugdymo(si) turinys ir veiklos įgyvendinamos pasitelkiant penkias ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetiškas suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.

5 pav. Konceptualus ugdymo modelis: galios, sritys, kontekstai, IU pagrindas ir įstaigos savitumas

Konceptualus ugdymo modelis sukuria lanksčią, visapusišką ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti ir tobulėti pagal savo individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas, kuris veikia palaikomas mokytojų ir tėvų, nuolat stebinčių bei įtakančių ūgtį. Ši trišalė sąveika grindžiama ikimokyklinio ugdymo programa, kuri rengiama atsižvelgiant į švietimo kryptis, įstaigos savitumą, mokinių amžių ir kt. Ugdymo programos, tėvų ir mokytojų sąveikomis plėtojamos 7 vaiko galios. Kiekviena vaiko raidą skatinanti visuminio ugdymo(si) sritis yra

pritaikyta stiprinti ir ugdyti tam tikras vaiko galias, kurios būtinos siekiant visapusiško asmenybės vystymosi, per konkrečius vaiko pasiekimus. Mokytojas, siekdamas plėtoti vaiko galias, kuria kontekstus tiek grupėje, tiek lauke, tiek netradicinėje aplinkoje. Šis modelis skatina holistinį vaikų ugdymą, kuris apima ne tik akademinius gebėjimus, bet ir socialinius, emocinius, fizinius bei kūrybinius aspektus. Tai padeda kurti harmoningai besivystančią asmenybę, gebančią veikti šiuolaikiniame pasaulyje, spręsti kylančias problemas, kūrybiškai mąstyti, priimti globalius pasaulio iššūkius.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

„MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“		
Vertybinės nuostatos: • Domisi sveikos mitybos principais, žino, kas padeda augti sveikam ir saugiam. • Judėdami ir žaisdami formuoja aktyvios gyvensenos pagrindus. Esminiai gebėjimai: • Pagal poreikius ir galimybes renkasi sveikatai palankų maistą, išbando įvairius skonius, rūpinasi kūno švara, dienos ritmu, išmoksta elementarių saugaus elgesio taisyklių, moka atsakingai elgtis ugdymo įstaigos ir gamtinėje aplinkoje, moka atsakingai elgtis su nepažįstamais žmonėmis. • Mėgaujasi judėjimo laisve, išbando įvairaus pobūdžio judriąsias veiklas: šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą, meta, gaudo ir spiria kamuolį, pasitiki didėjančioms galiomis valdyti savo kūną, lavina smulkiąją motoriką, dalyvauja žaismingose judriosiose veiklose uždaroje ir atviroje aplinkoje, fiziškai veikia grupėje ir individualiai.		
Pasiiekimų sritis	Amžiaus tarpsniai	
	2-3 metai	4-5 (6) metai
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai • <i>Sveika mityba</i>	*Pradeda naudotis stalo įrankiais: *Suaugusiojo padedamas atlieka elementariausius maisto gamybos procesus: tepa, laužo, mirko ir t. t. *Įgyja asmens higienos įgūdžių. *Susipažįsta su pirmosiomis saugaus elgesio taisyklėmis.	*Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. *Valgo savarankiškai, naudojami stalo įrankiais. *Aiškinasi, kaip veikia sveikos mitybos principai, kaip sveikas maistas atkeliauja iki mūsų stalo. *Valgo tvarkingai, dažniausiai tinkamai naudojami stalo įrankiais, susitvarko pavalgę.

Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: plakatai, dalykinė, mokomoji literatūra, žaidimai, papildomos priemonės (kortelės, filmukai ir kt.). Ugdymo būdai: žinių apie sveiką mitybą gilinimas, filmukų peržiūra, literatūros kūrinėlių analizė, taisyklių mokymas ir išmokimas, pirmieji bandymai gaminti sveiko maisto patiekalus, taisyklingo elgesio prie stalo mokymas(is), Ugdymo strategijos: teorinių žinių sąsajos su praktinėmis patirtimis (prieskonių, daržovių auginimas, degustacija, stalo serviravimo pratybos, savitvarkos įgūdžių formavimas, vaidmenų žaidimai atliepiant temą, imitacinės veiklos).		
<i>Dienos ritmas</i>	*Mažais žingsneliais pratinasi prie dienos ritmo.	*Pratinasi laikytis kasdieninės dienos tvarkės. *Laikosi aktyvios veiklos ir poilsio režimo.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: plakatai, mokomoji medžiaga, standai grupės erdvėje, dėlionės, knygelės. Ugdymo būdai: dienos tvarkės vaizdavimas, lyginimas, išvadų formulavimas, dienos ritmo sudarymas, paveikslėlių grupavimas, grupės ritualų kūrimas. Ugdymo strategijos: veiklos su tėvais ir pedagogais, įsitraukimas, individualių patirčių pateikimas ir pristatymas, bendrų ritualų, vizualizacijų kūrimas.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai skatinami prisidėti prie sveiko gyvenimo įgūdžių formavimo namuose. Šeimos įtraukiamos į mokyklos bendruomenės iniciatyvas.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: daug sveikos gyvensenos veiklų organizuojamos visuomenės sveikatos specialistės kabinete, mokyklos sporto salėje ir žaliosiose lauko erdvėse.		
<i>Kūno švara ir aplinkos tvarka</i>	* Kūno ženklais parodo ar pasako, kad nori į tualetą. * Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus.	*Taisyklingai plaunasi rankas. *Čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. *Žino kaip prižiūrėti dantis po valgio. Žino netvarkingo elgesio pasekmes. *Sutvarko žaislus, su kuriais žaidė. *Įvardija, kad negalima šiukšlinti nei namuose, nei lauke, moka rūšiuoti atliekas.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: higienos, mokomosios, eksperimentų priemonės, plakatai, kortelės, dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, IT šaltiniai. Ugdymo būdai: imitacijos, diskusijos, higienos įgūdžių ugdymas, aprangos detalių vertinimas, estetiškumo suvokimo lavinimas, rūšiavimas, tvarko įgūdžių formavimas. Ugdymo strategijos: sveikatos priežiūros specialistės įsitraukimas, STEAM veiklų galimybių vertinimas ir integravimas, situacijų modeliavimas, įsitraukimas į aplinkos pertvarkymo veiklas, daiktų ir erdvių ženklavimas, aplinkotvarkos įgūdžių formavimas.		

<u>Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės:</u> tėvai skatinami prisidėti prie kūno švaros įgūdžių formavimo namuose. Jiems paruošiamos ir išdalinamos atmintinės, rengiamos atviros paskatos su visuomenės sveikatos specialistais. Šeimos įtraukiamos į mokyklos bendruomenės iniciatyvas.		
<u>Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės:</u> daug sveikos gyvensenos veiklų organizuojamos visuomenės sveikatos specialistės kabinete, mokyklos sporto salėje ir žaliosiose mokyklos lauko erdvėse. Su mokiniais dalyvaujama tvarumo akcijose, švarios aplinkos iniciatyvose.		
<i>Saugaus elgesio įgūdžiai</i>	*Pradedama laikytis susitarimų ir mokosi saugiai elgtis lauko erdvėse. saugiai elgtis lauko aikštelėse.	*Pažįsta šviesoforo spalvas, žino, ką jos reiškia; pasako, kad kelią (gatvę) pereiti reikia kartu su suaugusiuoju. *Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. *Stebint suaugusiajam, saugiai naudojasi veiklai skirtais aštriais daiktais (žirkklėmis, pieštukais, mentelėmis). *Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. *Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. *Žino kaip elgtis (į ką kreiptis) pasimetus, pasiklydus, pasako pagalbos telefono numerį.
<u>Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai):</u> <u>Priemonės:</u> knygelės, mokomieji filmukai, plakatai, kortelės, ženklų ruošiniai, modeliai, IT šaltiniai, mokomosios programėlės, prevencinės programos (policijos atstovų, sveikatos priežiūros specialistų), žaidimai, priemonės ir įranga. <u>Ugdymo būdai:</u> instruktavimas, aptariant epizodus, saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis įpročio formavimas, savo ir kitų sveikatos saugojimas, situacijų modeliavimas per pasakas, vaizdinius, inicijas, prevencinių veiklų įgyvendinimas, pažintis su profesijomis, knygių skaitymas, istorijų pasakojimas apie saugų ir nesaugų elgesį gatvėje, saugumo priemonių naudojimas, saugaus elgesio taisyklių laikymasis. <u>Ugdymo strategijos:</u> kolegialūs ryšiai su policijos, gaisrinės specialistais ir medikais projektuojant ir įgyvendinant edukacines veiklas, mokymasis saugoti savo asmeninę erdvę, pasitraukti iš netinkamų situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai, saugaus elgesio gatvėje įgūdžių formavimas per mokomąsias veiklas ir imitacijas grupėje ir lauko erdvėje.		
<u>Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės:</u> tėvai skatinami su vaikais namuose kalbėti apie saugaus elgesio taisykles ir principus. Šeimos įtraukiamos į įvairias iniciatyvas, jiems paruošiamos ir išdalinamos atmintinės, rengiami bendruomenės mokymai.		

Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: Saugaus elgesio veiklos organizuojamos mokyklos vidaus ir lauko erdvėse. Organizuojami mokymai Kidulių miestelio erdvėse.		
Fizinis aktyvumas	*Pralenda pro kliūtis keturpėsčias, savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal, bėga tiesiomis kojomis, lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu. *Atlieka fizinius pratimus kamuoliu. Lavina plaštakos judesius: pasuka, paima daiktus iš viršaus į apačią, uždeda, įdeda ir išima daiktą ir t. t. *Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). *Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. *Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. *Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. *Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. *Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	*Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, pastovi ant vienos kojos (4–5 sekundes). Eina ant pirštų galų, eina siaura (5 cm) linija, nesilaikydamas lipa laiptais aukštyn ir žemyn. *Mina ir vairuoja triratuką, balansinį dviratį. *Fizinius veiksmus atlieka grupėje ir individualiai. Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus, šoka į tolį, į aukštį. *Derina judesio veiksmus ir poilsį. *Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. *Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. *Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. *Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: fizinio ugdymo priemonės, lauko erdvės, Ugdymo būdai: fizinių gebėjimų lavinimas, kūno galimybių atskleidimas ir palaikymas, taisyklingos; laikysenos formavimas, smulkiosios, stambiosios motorikos lavinimas, fizinių pratimų mokymas ir atlikimas, Ugdymo strategijos: įvairiapusių judėjimo galimybių atskleidimas, žinių perteikimas kūno judesiais, išitraukimas į judriuosius žaidimus lauke ir jų inicijavimas, įvairių žaidimų formų taikymas ir atskleidimas, judėjimui palankių sąlygų kūrimas ir papildymas priemonėmis, skatinančiomis fizinį aktyvumą, sąlygų kuo daugiau veikti lauke sudarymas, olimpinių idėjų skleidimas, sporto švenčių, aktyvaus judėjimo dienų, žygių organizavimas. Mokytojo aktyvių iniciatyvų skatinimas, veiklas sužaidybinant ir pritaikant lauko (gamtos) erdvėms. Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai skatinami išitraukti į įvairias mažųjų fizinio ugdymo iniciatyvas, dalyvauti bendruomenės šventėse, estafečių rungtyse. Šeimos skatinamos dalyvauti mažųjų žygiuose, ekskursijoje, piknikuose gamtoje. Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: fizinio aktyvumo veiklos organizuojamos mokyklos vidaus ir lauko erdvėse. Neretai su vaikais veikiama mokyklos sporto salėje. Esant palankiam orui planuojami ir įgyvendinami žygiai, estafetės po atviru dangumi.		

„AŠ IR BENDRUOMENĖ“

Vertybinės nuostatos

- Pažįsta savo emocijas, geba valdyti elgesį.
- Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.
- Domisi savo emocijomis ir geba jas pažinti aplinkiniuose.
- Bendrauja ir bendradarbiauja su bendraamžiais ir suaugusiais.

Esminiai gebėjimai

- Veikdamas dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.
- Identifikuoja save, pažįsta savo kūną, supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.
- Atpažįsta emocijas ir jausmus, jų priežastis, suvokia, kas išprovokuoja vieną arba kitą emociją, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.
- Kuria šiltus, pasitikėjimu grįstus santykius su pedagogais, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais.
- Puoselėja geranoriškus santykius su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Pasiiekimų sritis	Amžiaus tarpsniai	
	2-3 metai	4-5 (6) metai
Savivoka ir savigarba	*Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, paprašytas parodo ar pavadina kelias kūno dalis. *Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, parodo ar pasako, kiek jam metų. *Žino ir pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. *Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. *Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis.	*Stengiasi pažinti savo kūną. Tyrinėja savo kūno augimą. Savo išvaizdą sieja su kitų žmonių išvaizda. *Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. *Identifikuoja save vaizdiniuose: kūdikystės nuotraukose. Diskutuoja apie savo ateities svajones ir profesinius siekius. *Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje,

	*Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. *Jaučia tapatybę su gimtuoju kraštu. Pasako tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Randa Lietuvos sąsajas su kitomis pasaulio valstybėmis. *Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: žaidimai, tyrinėjimų, mokytojo paruošos priemonės, kortelės, plakatai, IT šaltiniai muliažai, nuotraukos, filmukai, knygelės. Ugdymo būdai: tyrinėjimai, patirtinės veiklos, stebėjimas, vertinimas, papildomos realybės technologijos, eksperimentai, edukacinės išvykos, virtualūs tyrinėjimas, talentų atskleidimo, kūno pažinimo veiklos, imitacijos, diskusijos su vaikais apie jų teises ir atvejus, kai jos pažeidžiamos, kitų teisių gerbimas. Ugdymo strategijos: savęs veidrodyje stebėjimas, siekiant pažinti savo kūną, šešėlių teatro vaidmenų atlikimas, judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemų tyrinėjimas per literatūrinių ir vaizdinių šaltinių analizę, savo tapatumo, tautinio identiteto suvokimas per vaizdinių, literatūrinių šaltinių prizmę, mokinių talentų aptarimas, pažinimas per diskusijas ir įvairių veiklų galimybes. Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai skatinami su vaikais daugiau kalbėti apie jų augimo procesus, kūno ir mąstymo kaitą. Šiuo aspektu šeimos kviečiamos dalyvauti atvirose diskusijose, susirinkimuose su įvairiais specialistais, mokytojais, mokyklos bendruomenės atstovais. Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: ugdomosios veiklos organizuojamos su įvairiais specialistais įvairiose mokyklos erdvėse.		
Emocijų suvokimas ir raiška	*Pradedą pažinti emocijas, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. *Džiaugsma, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu; būdinga greita nuotaikų kaita. *Ima reaguoti į kito žmogaus emocijas.	* Emocijas atpažįsta iš veido išraiškos, elgesio, veiksmų, jas atliepia, imituoja. *Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. *Suvokia kokios aplinkybės įtakoja vieną ar kitą emociją, jos raišką. *Pradedą kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. *Emocijas geba išreikšti gestais, piešiniais, mimikomis.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai):		

Priemonės: emocijų kortelės, plakatai, vaizdinės priemonės, knygelės. Ugdymo būdai: improvizaciniai – vaidmenų žaidimai, diskusijos, jausmoraiška žodžiu, akių kontaktu, piešiniu, terapija. Ugdymo strategijos: ugdytojai siūlo vaikams aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, pratimus, meno terapiją. Žaidžiami vaidmenų ir naratyviniai žaidimai, vaikai tyrinėja ir žymi, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.			
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai skatinami su vaikais daugiau kalbėti apie emocijas, jų raišką, atpažinimo veiksnius, valdymo galimybes. Šiuo aspektu šeimos kviečiamos dalyvauti atvirose diskusijose, susirinkimuose su įvairiais specialistais, mokytojais, mokyklos bendruomenės atstovais.			
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: ugdomosios veiklos organizuojamos su įvairiais specialistais skirtingose mokyklos erdvėse (klasėse, bibliotekoje, socialinės pedagogės kabinete). Dalyje veiklų dalyvauja įvairūs specialistai: socialinis pedagogas, visuomenės sveikatos specialistas.			
Savireguliacija ir savikontrolė		*Randa efektyviausius nusiramino būdus: suaugusiojo bendrystėje, žaisluose ir t. t. *Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. *Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. *Pradedama laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	*Įvardija priežastis, išprovokuojančias pykčio, nusivylimo, įskaudino procesus. *Pats taiko įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems (pvz. muzika, tyla, žaidimas ir kt.) *Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. *Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. *Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: kortelės, IT ir literatūriniai šaltiniai, laikrodukai (smėlio), susikurtos tvarkos ir taisyklės, vaizdinės priemonės, lipdukai, taisyklės, dėlionės. Ugdymo būdai: savireguliacijos, siužetiniai žaidimai, susitarimai, meditaciniai, jogos pratimai, laiko valdymo įgūdžių formavimas, literatūrinių šaltinių analizė, tvarkos taisyklių sudarymas (kartu su ugdytiniais) Ugdymo strategijos: vaikai mokosi palaukti savo eilės, žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, perkėlinėti dėmesį), savarankiškai išbando naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukia į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos, mokytojo padedami, išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdomosi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus, žaidžiami kantrybę ir			

ištvėrmę lavinantys žaidimai, su mokytojo pagalba ugdytiniai identifikuoja save kaip Lietuvos valstybės piliečius, žino tautinius simbolius, išmano papročius ir tradicijas.			
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai skatinami dalyvauti įvairiuose mokymuose mokykloje ir už jos ribų, paruošiami ir išdalinami lankstinukai, mokomosios priemonės. Šeimos skatinamos daugiau su vaikais kalbėti apie savireguliacijos ir savikontrolės būdus.			
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: ugdomosios veiklos organizuojamos su įvairiais specialistais skirtingose mokyklos erdvėse (klasėse, bibliotekoje, socialinės pedagogės kabinete). Dalyje veiklų dalyvauja įvairūs specialistai: socialinis pedagogas, visuomenės sveikatos specialistas.			
Santykiai su suaugusiaisiais bendraamžiais, socialinis ir kultūrinis supratingumas	su ir	*Pažįsta, pasitiki, rodo prierašumą besirūpinantiems suaugusiems. *Stengiasi patraukti kitų vaikų dėmesį šypsena, balsu, judesiais, geranoriškais veiksmais. *Imituoja suaugusiųjų veiksmus, mimikas, mėgsta žaisti su bendraamžiais, juos mėgdžioti. *Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. *Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai.	*Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų, rodo pasitikėjimą mokytojais ir jų padėjėjais. * Stengiasi atlikti mažų išipareigojimus grupei, dėl kurių susitariama. *Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. *Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. *Mąsto globaliai, domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. * Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai):			
Priemonės: žaislai, žaidimai, IT priemonės, plakatai, kortelės, taisyklės, susitarimai, knygos, filmukai, naratyviniai žaidimai, enciklopedijos, vardų kortelės, nuotraukos.			
Ugdymo būdai: situacijų kūrimas, žaidimų, patirtinių veiklų įgyvendinimas, siužetinės, vaidybinės veiklos, taisyklių kūrimas ir bandymas jų laikytis, dalyvavimas renginiuose (spektakliuose, koncertuose, bendruomenės sueigose ir t. t.), asmeninių savybių plėtojimas, impulsų ir elgesio valdymas, kliūčių įveikimas, santykių su kitais kūrimas.			
Ugdymo strategijos: vaikai įtakoja savo ugdomosios aplinkos pokyčius, ugdosi atsakomybę už jos kūrimą ir suvokia savo asmeninį indėlį formuojant ją. Vaikai drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. Su vaikais aptariami šeimos narių ryšiai, pareigos, kurias vaikai atkartoja žaisdami, kurdami vaidybinės scenes. Vaikai rengia savo šeimos			

pristatymus, pasakoja apie pomėgius, rodo nuotraukas ir kt. Žaidžiami socialumą ugdantys žaidimai, švenčiami gimtadieniai, rengiamos diskotekos, ruošiami siurprizai, malonios dovanėlės draugams. Vaikams formuojamos globalios mąstysenos kompetencijos: kuriama daugiakultūrinė aplinka, formuojamas tautinis identitetas, ugdoma tolerancija kitokios išvaizdos ir gebėjimų žmonėms. Padedant mokytoji, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti, skatinami glaudūs bendravimo ir bendradarbiavimo ryšiai.		
<u>Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės:</u> tėvai skatinami aktyviai dalyvauti vaikų veiklose, organizuojamos įvairios savanoriškos iniciatyvos. Atveriamos klasių durys įvairių kartų ir kultūrų atstovams.		
<u>Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės:</u> ugdomosios veiklos organizuojamos skirtingose mokyklos erdvėse (klasėse, bibliotekoje, muziejuje). Dalyvaujama miestelio organizacijų iniciatyvose. Aktyviai veikiama su socialiniais mokyklos partneriais.		
„AŠ KALBŲ PASAULYJE“		
Vertybinių nuostatų • Domisi žodine ir nežodine kalbine raiška, yra nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. • Nusiteikęs kalba ir įsitraukia į bendravimo ir bendradarbiavimo procesus, išreiškia savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. • Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. Esminiai gebėjimai • Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo mintis, patirtį, išgyvenimus. • Pasirinkdamas ir naudodamas įvairias kalbos raiškos formas (žodines, nežodines, simbolines, grafines) dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja, taiko įgytą patirtį kurdamas pasakojimą, dalyvaudamas dialoge, diskutuodamas. • Plečia vaizdinės informacijos suvokimą, įgyja rašytinės raiškos pradmenis.		
Pasiiekimų sritis	Amžiaus tarpsniai	
	2-3 metai	4-5 (6) metai
Kalbų supratimas: <i>Klausymas, žodinės kalbos suvokimas, nežodinės kalbos suvokimas, rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas</i>	*Įdėmiai klausosi ir mimika, gestais, kalba reaguoja į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą. Supranta vaikų ir suaugusiųjų kalbą apie artimiausios aplinkos objektus, reiškinius. Paprašytas atlieka jam žinomą veiksmą, supranta 2-3 žodžių vientisinius sakinius ir klausimus, po kelių pakartojimų įsidėmi paprastus naujus žodžius. *Trumpam susikaupia, klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinių. Išklauso, supranta ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus, siūlymus,	*Klausosi įvairaus turinio tekstų (grožinių, publicistinių, informacinių ir kt.) apie aplinką, įvairius įvykius, reiškinius. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų. *Supranta knygelės, pasakojimo pokalbio turinį, įvykių eigą, supranta pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, perkeltinę žodžių prasmę. Supranta artimiausioje aplinkoje vartojamus kitos kalbos žodžius.

	patarimus. *3-4 žodžių sakiniiais kalba ir klausinėja apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus. Pradedama mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną. Kalba ir klausinėja apie tai, ką matė ir girdėjo, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius, greitai mokosi naujų žodžių.. *Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. *Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais.. *Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	*Atpažįsta, kokie integruoti raškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. *Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. *Domisi įvairiais rašytiniais teksta, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau. *Spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius. Piešiniuose užrašo atskirų objektų pavadinimus. Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją. Planšetiniu kompiuteriu rašo raides, žodžius. Supranta rašymo tikslus.
--	--	---

Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai):

Priemonės: garsinės, popierinės knygos, IT įrankiai, įrašai, pasakos, eilėraščiai, TV, enciklopedijos.

Ugdymo būdai: klausymas, kalbos garsų žaidimų atlikimas, pasyvaus, aktyvaus žodyno plėtimas, gyvų pasakojimų klausymas, intonacijos atpažinimas ir bandymas intonuoti pasakojant, foneminės klausos lavinimas, dėmesio sutelkimas klausant, aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikimas, dalyvavimas dialoguose, aplinkoje esančių raidžių, žodžių, simbolių atpažinimas, ženklų kopijavimas.

Ugdymo strategijos: Vaikai kartu su mokytoja žaidžia kalbos garsų žaidimus, klausosi eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis, plėtoja kalbos supratimą, Mažieji klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Mokytojas parenka kitų kalbų (ne gimtosios) garso įrašus, tarmes, svečių iš kitų šalių kalbą, matydami bendravimą ar patys bendraudami gestų kalba, vaikai susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žyminčių daiktus, reiškinius, veiksmus ir kt., prasmę. Kartu su mokytoju vaikai varto bežodes paveikslėlių knygelės ir knygas su atskirais žodžiais bei teksta, kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją.

<u>Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės:</u> tėvai skatinami prisidėti prie vaikų kalbinės raiškos ugdymo: knygų vartymo, skaitymo, pasakų sekimo. Inicijuojamos tėvų popietės skaitant vaikų mėgstamus leidinius. Organizuojamos bibliotekos dienos į kurias kviečiamos šeimos su vaikais.		
<u>Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės:</u> ugdomosios veiklos organizuojamos įvairiose mokyklos ir miestelio erdvėse: muziejuje, bibliotekoje. Dažnai rengiamos edukacinės – mokomosios išvykos į Kidulių dvaro miestelio biblioteką.		
Kalbinė raiška: <i>Kalbėjimas, bendravimas ir komunikacija, rašytinė raiška</i>	*Aktyviai kartoja naujus garsus, žodžius, ženklus, gestus, žaidžia garsais ir žodžiais; vartoja garsažodžius, pavadina kai kuriuos objektus ar veiksmus, vartoja trumpus žodžius norams išsakyti; pokalbiuose ar žodiniuose žaidimuose dalyvauja komunikuodamas garsais, žodžiais, veiksmais, mimika ir pantomimika. *2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. *Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. *Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	*Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia ar veiks, kas vyksta, vyko ar vyks, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja. Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis kalbos taisyklių; pateikia atsakymus į konkrečius klausimus nurodydamas detales kas, ką, kada ar kur; bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį. *Pasakoja apie matytus animacinius filmus, žaistus žaidimus, skaitytas knygas; papasakoja 2-3 pagrindinius įvykius išlaikydamas jų eiliškumą. *Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. *Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. *Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.

Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai):

Priemonės: knygos, IT įrankiai, abėcėlė, dėlionės, kortelės, didaktiniai žaidimai, laikraščiai, žurnalai, žaislai.

Ugdymo būdai: dalyvavimas pokalbiuose, jų inicijavimas, domėjimasis aplinka ir bandymas įvardinti jos objektus, amžių atitinkančių tekstų, eilėraščių, pasakų skaitymas, istorijų pasakojimas, jų siejimas su vaizdine informacija, įvairių intonacijų taikymas, eksperimentavimas garsais ir žodžiais, naujadarų kūrimas, žaidimas kalba, sakinių vartojimas, garsų atpažinimas žodyje, gimtosios kalbos išskyrimas iš kitų kalbų, žodyno plėtimas naujomis temomis ir sąvokomis, kalbinių situacijų kūrimas per vaidmenis, stimuliuojančių, plečiančių vaizduotę veiklų inicijavimas ir kt.

Ugdymo strategijos: vaikai, bendraudami su mokytoja ir kitais vaikais, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, mokosi išklausyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge, Vaikus kalbėti skatina jų įsitraukimas į pokalbius įvairiose situacijose (kasdienė rutina, įvykiai, veiklos) ir aplinkose (grupėje ir lauke). Mokytojas skatina vaikus atpasakoti pasakojimų, vaidinimų tekstus ir siužetus, įgarsintus filmukus ar pasakas, perkurti, suvaidinanti, iliustruoti, deklamuoti. Skatina vaikus aktyviai kalbėti, kurti naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles, rengia išvykas į biblioteką, knygyną. Vaikai skatinami domėtis knygomis, formuojami garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai. Grupės aplinkoje naudoja įvairius rašto simbolius. Vaikai naudojami kompiuterinėmis programomis, padedančioms pažinti rašto simbolius, žodžio sandarą.

Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai skatinami prisidėti prie vaikų kalbinės raidos ugdymo: knygų vartymo, skaitymo, pasakų sekimo.

Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: ugdomosios veiklos organizuojamos įvairiose mokyklos ir miestelio erdvėse: muziejuje, bibliotekoje. Dažnai rengiamos edukacinės – mokomosios išvykos į Kidulių dvaro miestelio biblioteką. Neretai užsiėmimai organizuojami mokyklos logopedės kabinete. Mažieji nuo ankstyvų metų skatinami dalyvauti „Pasakų skaitymo kampeliuose“.

„TYRINĖJU IR PAŽŪSTU APLINKĄ“**Vertybinės nuostatos**

- Domisi ir tyrinėja supantį pasaulį, džiaugiasi naujais atradimais.
- Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.
- Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.
- Noriai stebi, bando, samprotauja ir domisi viskuo, kas vyksta aplinkoje.
- Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.
- Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.

Esminiai gebėjimai

- Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.
- Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.
- Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito

einančių veiksmų programas. - Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. - Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. - Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, ištraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.		
Pasiiekimų sritis	Amžiaus tarpsniai	
	2-3 metai	4-5 (6) metai
Aplinkos pažinimas	*Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žmones, jų veiksmus, aplinkoje esančius daiktus, jų atvaizdus. Žino kai kurių buitinių ir kultūrinių daiktų paskirtį ir jais naudojami. *Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tiksliai jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius. *Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	*Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. *Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Išvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. *Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Samprotauja apie žmogaus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje.

Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: gamtinė medžiaga (akmenukai, samanės, šakelės, medžių lapai, vaisiai, daržovės ir kt.), kortelių ir paveikslėlių rinkiniai, programėlės, skaitmeninės pateiktys, enciklopedijos, lupa, mikroskopas, vabzdžių viešbutis, dėlionės, gaublys, dangaus kūnų modeliai, svarstyklės, planšetės. Ugdymo būdai: daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimas, eksperimentai, tyrinėjimai, STEAM veiklos. Veiklos sužadinančios prigimtinį vaikų smalsumą gyvosios ir negyvosios gamtos objektams, reiškiniams. Vaikai ugdomi augalininkystės, sodininkystės, ekologijos pradmenis. Edukacinių išvykų, žygių organizavimas. Ugdymo strategijos: Vaikų įsitraukimas skatinamas mokytojai kryptingai kuriant ugdymo(si) kontekstus, kurie skatina vaikus suprasti juos supantį pasaulį ir formuoti aplinkos pažinimo įgūdžius. Vaikai grupėje ir lauko aplinkoje stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis, pajunta tekstūrų skirtumus. Tyrinėja, aiškinasi gamtoje vykstančius procesus, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę. Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Vaikai įgyja žinių apie gyvąją ir negyvąją gamtą vartdami enciklopedijas, lankydamiesi zoologijos sode, muziejuje, įvairiose edukacijose, įstaigoje rengdami pristatymus apie savo augintinius. Vaikai dalyvauja ekologiniuose projektuose, akcijose, mokosi rūšiuoti atliekas. Vaikai supažindinami su kultūros vertybėmis, šalies papročiais, istorija. Ugdytiniai aplanko miesto gamtos ir kultūros objektus, žymias istorines vietas, supažindinami su profesijomis, kviečiantis įvairių profesijų atstovus į grupę, rengiant išvykas į tėvų darbovietes.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: skatinamas tėvų įsitraukimas į įvairias mažųjų tyrėjų veiklas. Tėvai skatinami su vaikais eksperimentuoti ir atlikti įvairias namų darbų užduotis, vykdyti stebėjimus.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: mokiniai tyrinėja mokyklos lauko ir vidaus erdvėse., Neretai organizuojamos bendros „Mokinys – mokiniui“ iniciatyvos su vyresniųjų klasių mokiniais jų klasėse. Tiriamosios lauko veiklos vykdomos įvairiose Kidulių miestelio vietose: prie vandens telkinių (Nemuno), miškų, pievų ir kt.		
Matematinis mąstymas	*Supranta, kad žodžiai „vienas“, „du“, „trys“ siejami su atitinkamu daiktų kiekiu. Į klausimą „Kiek..?“ atsako „vienas“, „du“ arba „mažai“, didesnę nei dviejų daiktų kiekį įvardija žodžiu „daug“. *Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. *Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartinamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan.	*Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudoja grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. *Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti. Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimatinių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisyklingai,

	*Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. *Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. *Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. *Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: skaičiavimo pagaliukai, gamtinė medžiaga, daiktai, geometrinių figūrų dėlionės, kortelės, paveikslėliai, plastilinas, modelinas, IT, kaladėlės, „Lego“ konstruktoriai, segtukai, svarstyklės, liniuotė, eilėraščiai, didaktiniai žaidimai. Ugdymo būdai: vaikų įsitraukimas į pedagogų inicijuotas veiklas skatinančias tyrinėti, eksperimentuoti su dydžiais, formomis, spalvomis. Vaikai naudoja įvairias medžiagas, daiktus, juos skaičiuoja, grupuoja, dėlioja, sudaro sekas. Interaktyvių žaidimų taikymas mokant skaičius, geometrines figūras, atliekant matematinius veiksmus iki 10-ties. Skaičių pažinimas, sąvokų „daugiau“ „mažiau“ įtvirtinimas lipdant, dėlioiant. Žaidžiami įvairūs kūrybiniai žaidimai sąvokų įtvirtinimui. Ugdymo strategijos: pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: skatinamas šeimų įsitraukimas į papildomas matematines iniciatyvas namuose. Tėvams pateikiamos įvairios mokomosios užduotėlės, skirtos papildomam mokymuisi namuose.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: ugdomosios veiklos atliekamos įvairiose mokyklos vidaus ir lauko erdvėse, skatinamas IT įrankių naudojimas. Dalis veiklų organizuojama su vyresniųjų klasių mokiniais, mokytojais dalykininkais.		
Skaitmeninis sumanumas	*Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. *Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdinių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. *Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų	*Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. *Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą,

	paprastųjų saugaus naudojimo taisyklių.	judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. *Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedama suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. *Supranta pagrindines skaitmeninio turinio, saugaus dalinimosi taisykles.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: vaizdo ir garso įrašai, ugdomosios programėlės, mokomieji filmukai, planšetės, interaktyvios užduotys, pateiktys, kompiuterinės programos. Ugdymo būdai: skaitmeninių įgūdžių formavimas, skaitmeninio turinio peržiūra, ugdomųjų interaktyvių užduočių atlikimas, kompiuterinės programos išbandymas, dalyvavimas veiklose vykstančiose realios ir virtualios aplinkos kontekstuose. Ugdymo strategijos: Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojami išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. Vaikai su mokytojo pagalba iki 0,5 valandos per dieną ribojant laiką naudojami papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.). Kartu su mokytoju išbando nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes. Vaikai mokosi fotografuoti, piešti, veikia su interaktyviais kubais, įrašo savo balsą, dainuojamą dainą. Mokytojas padeda vaikams įgyti virtualaus bendravimo įgūdžius elektroninėse mokymuisi tinkamose aplinkose, tikslingai bendraujant tarpusavyje, su kitų darželių vaikais. Vaikai mokosi ir aptaria su mokytoju skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles nagrinėja. Įvairias situacijas ir pavyzdžius. Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai supažindinami su IT įrankiais, naudojamais IU pakopoje. Paruošiamos naudojimosi instrukcijos. Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: ugdomosios veiklos atliekamos įvairiose mokyklos vidaus ir lauko erdvėse, skatinamas IT įrankių naudojimas. Dalis veiklų organizuojama su vyresniųjų klasių mokiniais, mokytojais dalykininkais. IT užsiėmimai dažnai vykdomi informacinių technologijų kabinete.		
Tyrinėjimas	*Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. *Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.	*Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. *Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus,

	*Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. *Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: įvairi gamtinė medžiaga, eksperimentinės priemonės, tyrinėjimų lapų ruošiniai, kortelės, paveikslėliai, IT, lupa, matavimui skirtos priemonės. Ugdymo būdai: gamtinės medžiagos, reiškinių, savybių tyrinėjimas, eksperimentai, stebėjimas, fiksavimas, hipotezės kėlimas, išvadų formulavimas. Įvairių medžiagų, jų tekstūros atpažinimas. Ugdymo strategijos: vaikai bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Tyrinėja, kuo daiktai skiriasi vieni nuo kitų (dydžiu, svoriu, spalva) nuo kitos rūšies daiktų. Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Žaisdami atranda fizikinius reiškinius, tyrinėja tamprumo reiškinius. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Mokytojas vartoja tikslias sąvokas ir pamažu plečia vaikų sąvokų žodyną.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: skatinamas tėvų įsitraukimas į įvairias tyrinėjimų veiklas: gamtinės medžiagos rinkimą, reiškinių stebėjimą ir fiksavimą, pasiruošimą eksperimentams ir kt. Skatinamos įvairių tiriamųjų veiklų iniciatyvos. Kartas nuo karto tėvai kviečiami, įtraukiami į tyrinėjimų veiklas grupės erdvėse.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: mokiniai tyrinėja mokyklos lauko ir vidaus erdvėse. Dalis tiriamųjų veiklų atliekama mokyklos kabinete kartu su varesniųjų klasių gamtos mokslų mokytoja.		
Problemų sprendimas	*Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. *Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. *Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.	*Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. *Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. *Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai):		

Priemonės: siužetiniai, naratyviniai žaidimai, pasakos, pasakojimai, edukaciniai filmukai, meninės raiškos priemonės, paveikslėliai, kortelės. Ugdymo būdai: siužetinių žaidybinių situacijų kūrimas, paveikslėlių sekų dėlionės, vaizdinės medžiagos stebėjimas, pasakojimų, istorijų klausymas ir aptarimas, spektaklių stebėjimas, kūrybinių ir meninių darbų atlikimas. Ugdymo strategijos: Mokytojas nuolat užduoda vaikams atvirusius probleminius klausimus, vaikai nuolat skatinami domėtis smalsauti, diskutuoti. Vaikai skatinami ieškoti problemos sprendimo būdų, kreipiantis pagalbos, papasakojant apie neraminančią situaciją. Kuriamos probleminės žaidybines situacijos, kurių metu vaikai ieško įvairių problemos sprendimo būdų, inscenizuojant tam tikrą įvykį, panaudojant naratyvinį žaidimą. Vaikai prisimena ir aptaria grožinės literatūros kūrinius, matytus spektaklius, savo patirtį perteikia kūrybiniuose darbuose. Taikomi spontaniško ugdymo metodai, lanksčiai naudojamos netikėtai susiklosčiusios situacijos, vaikai, nuolat emociškai palaikomas ir skatinamas.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai skatinami įsitraukti į įvairias problemų sprendimo iniciatyvas mokykloje. Šeimose siūlome diskutuoti apie įvairių problemų sprendimų būdus ir galimybes.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: problemų sprendimo iniciatyvos organizuojamos įvairiose mokyklos vidaus ir lauko erdvėse. Daug iniciatyvų vykdoma mokyklos socialinės pedagogės kabinete.		
Mokėjimas mokyti	*Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. *Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinių, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. *Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. *Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	*Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmolti. *Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tiksliai atsirenka. *Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. *Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmolti.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: didaktiniai žaidimai, situacijų kortelės, plakatai, enciklopedijos, žemėlapiai, IT, knygelės. Ugdymo būdai: įvairių situacijų kūrimas, žaidimai, informacinių šaltinių naudojimas, informacinių technologijų naudojimas. Ugdymo strategijos: Mokytojas: leidžia vaikams žaisti ir mokytis individualiu tempu, skatina, džiaugiasi tuo ko jie išmoko. Parenka tinkamus žaislus ir žaidimus skatinančius vaikus žaisti, kurie keltų iššūkius ir galėtų būti įvairiai panaudojami. Kuria prasmingas ir kiek įmanoma tikroviškas žaidimo ir darbo situacijas. Kartu su vaikais džiaugiasi tais dalykais, kurių jis jau išmoko. Grupėje yra pakankamai įvairių vaikams prieinamų mokslo informacijos šaltinių: enciklopedijos, žemėlapiai, internetas. Mokytojas nuolat užduoda klausimus, vaikai ieško atsakymų, į patiemus kylančius ir mokytojo keliamus klausimus. Mokytojas inicijuoja pokalbius su vaikais apie tai ko jie norėtų išmolti, kaip jie		

patys gali sau padėti.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai informuojami apie papildomo mokymosi namuose galimybes. Skatinamas aktyvus tėvų įsitraukimas į savanoriškas mokomąsias iniciatyvas grupės ir mokyklos erdvėse.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: mokiniai daug veikia įvairiose mokyklos vidaus ir lauko erdvėse. Mokėjimo mokytis įgūdžiai ugdomi gamtos mokslų kabinete, mokyklos muziejuje, mokyklos bibliotekoje ir veiklos organizuojamos Kidulių dvaro miestelio bibliotekoje.		
„KURIU IR ISREIŠKIU“		
Vertybinės nuostatos. • Domisi, gėrisi supančia kultūrine ir gamtine aplinka. • Domisi menų kalbomis, jaučia kūrybinės raiškos džiaugsmą. • Siekia drąsiai kurti, išreikšti save, asmenines mintis ir emocijas. • Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai. • Atpažįsta ir vertina aplinkoje vykstančius reiškinius ir procesus, juos suvokia, analizuoja, integruoja į savo kūrybinius ieškojimus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. • Tyrinėja meno pasaulį, dailės raiškos priemonėmis išreiškia emocijas, išpūdžius, individualią jauseną, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. • Originaliai ir savitai atsiskleidžia kūrybiniu – meniniu aspektu, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, • Vertina kitų kūrybinį darbą ir džiaugiasi savo meninėmis idėjomis, geba jas pristatyti.		
Pasiekimų sritis	Amžiaus tarpsniai	
	2-3 metai	4-5 (6) metai
Estetinis suvokimas	*Reaguoja į gamtos ir žmogaus kūrinius, stengiasi mėgdžioti juos. *Emocingai reaguoja į muzikos garsus, judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius, jais stebisi. *Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus. *Emocionaliai išreiškia savo kūrybą, turi asmeninę nuomonę kitų kūrybos aspektu.	*Džiaugiasi, gėrisi menine veikla, noriai dainuoja, šoka, vaidina, piešia, su nuostaba stebi gamtos ir aplinkos grožį. *Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. *Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. *Išreiškia savo nuomonę apie matytus dailės kūrinius, išgirstą muziką, vaidinimą, šokį.

		*Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: raškos priemonės, IT ir literatūriniai ištekliai, žaidimai, muzikos priemonės ir instrumentai, žaislai, Ugdymo būdai: estetišio, kūrybinio suvokimo plėtojimas, skalsumo sužadimas, vaiko talentų, kūrybiškumo atskleidimas, tyrinėjimas, eksperimentavimas, asmeninio pasirinkimo galimybių sudarymas, idėjų generavimas, imitacijos, improvizavimas, individualių kūrybinių idėjų įgyvendinimas, dailės ir muzikos istorijos sąsajų su individualia raiška paieškos. Ugdymo strategijos: vaikai ugdosi savitus žaidybinius gebėjimus ir plėtoja vaizduotę, kūrybiškumą, improvizacinius įgūdžius, ugdosi simbolinį mąstymą ir socialinio bendravimo vertybinius pagrindus, kūrybiškumas lavinamas per grupės aplinkos elementų ir supančios gamtos detalių stebėjimo prizmę, bei individualią, nepakartojamą raišką.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: bendrų kūrybinių darbų ekspozicijų rengimas, žygių, mokyklos bendruomenės išvykų į gamtą organizavimas, tėvų talentų, susijusių su kūrybine, menine veikla išnaudojimas.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: kūrybinei raiškai naudojamos visos ugdymo įstaigos lauko ir vidaus aplinkos, ekspozicijos kuriamos kas kart skirtingose vietose/erdvėse, skatinami laisvi, netradiciniai procesai gamtinėse aplinkose.		
Meninė raiška (dailė)	*Patiria kūrybinės – dailinės raškos džiaugsmą. *Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. *Įgyvendina amžių ir suvokimą atitinkančius kūrybinius sumanymus, eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis. *Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradedą rinktis jam patrauklias raškos priemones, medžiagas.	*Eksperimentuoja įvairiomis dailės technikomis, IT piešimo įrankiais. *Kuriam darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuriam bendrus dailės darbus. *Vertina savo ir kitų kūrybos darbus, ieško sąsajų tarp savo ir kitų raškos. Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: dailės raškos priemonės, technikos, technologijos, dailės albumai, virtualios galerijos, parodų salės, meno kūriniai, netradicinės, eksperimentinės dailės priemonės ir įranga. Ugdymo būdai: meniniai eksperimentai, individuali-laisvoji raiška, vaizduotės lavinimas aplinkos elementų pagalba, sąlygų laisvajai raiškai sudarymas, dailės sąvokų supratimas. Ugdymo strategijos: aplinkos elementų ir reiškinių stebėjimas, ieškant juose kūrybinių/meninių inspiracijų, ugdomųjų aplinkų praturtinimas meno, tautodailės kūrinių, meno albumais, reprodukcijomis, kūrinių iš gamtinių medžiagų, sąlygų laisvai meninei raiškai sudarymas,		

netradicinių idėjų teigimas, STEAM veiklų taikymas raškos procesuose, galimybių prisiliesti prie profesionaliosios dailės sudarymas, profesionalių kūrėjų įtraukimas į mažųjų veiklas.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai įtraukiami į bendras kūrybines iniciatyvas ir turi galimybę dalyvauti mažųjų parodose, dailės darbų pristatymuose. Pagal galimybes išnaudojami tėvų talentai dailės veiklose.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: dalis dailės veiklų vedama mokyklos dailės, technologijų kabinete, mokiniams suteikiama galimybė kūrybos darbus eksponuoti visai mokyklos bendruomenei. Pagal galimybes organizuojami kūrybiniai plenerai gamtinėje mokyklos aplinkoje.		
Meninė raiška (šokis)	*Atliepdamas muzikos ritmą ar tempą, spontaniškai improvizuoja rankų, kojų ir kitų kūno dalių judesiais. *Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. *Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuoti judėti su kitais. *Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas. *Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.	*Išbando naujus šokio judesius: šokinėja abiem kojomis, šuoliuoja pristatomuoju žingsniu, šokuoja keisdamas kojas. *Tyrinėja ir atranda naujus judesių derinius, padedančius išreikšti judėjimui būdingas savybes; generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui, atranda naujas savo kūno judėjimo galimybes. *Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. *Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. *Apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: vaizdinės priemonės, repertuaras, fizinės priemonės (skarelės, juostelės, vėliavėlės ir kt.), skaitmeninės priemonės, Ugdymo būdai: mėgavimasis judėjimo įvairove, šokio elementų išbandymas, dalyvavimas kūrybiniuose šokio žaidimuose, projektuose, eksperimentavimas garsu, judesiais, fizinėmis medžiagomis, siužetais, šokio idėjų generavimas ir įgyvendinimas, kelių meno šakų siejimas, šokio tempo, nuotaikos nusakymas, individualių ir grupinių pratimų atlikimas. Ugdymo strategijos: šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Mokydamiesi šokių, vaikai supranta jų kompoziciją, stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką, plėtoja laisvojo muzikinio judesio idėją įvairių ugdomųjų veiklų metu, šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, atranda skirtingus mokymosi būdus, mokosi scenos kultūros.		

Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: vaikų šokių įgūdžiai tėvams demonstruojami įvairių švenčių, renginių metu.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: choreografijos pamokos vykdomos mokyklos sporto salėje.		
Meninė raiška (muzika)	*Reaguoja į muzikos ir aplinkos garsus, juos imituoja. *Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu, paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos. *Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. *Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. *Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda klausydamas ir kurdamas. *Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. *Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje.	*Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. *Atlieka įvairių dainų repertuarą. *Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais. *Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. *Kuriamus ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. *Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų, sugeba atlikti ir supaprastintu būdu pavaizduoti ketvirtines, aštuntines ir pusines natas bei pauzes. *Išklauses muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: muzikos instrumentai, garsus skleidžiantys objektai, IT įrankiai, dainos, grojaraščiai, diskai. Ugdymo būdai: domėjimasis aplinkos garsais, torinių ir ritminių garsų atkartojimas, dainavimo ir kvėpavimo pratimai, judesių derinimas su muzikos ritmu, mėgdžiojimas, muzikiniai žaidimai ir jų atlikimas, išitraukimas į muzikines veiklas, muzikos sąvokų suvokimas, dainų ir skanduočių repertuaro plėtimas, susitelkimas į girdimus muzikinius elementus, individuali ir grupinė muzikinė raiška, muzikinė improvizacija, komponavimas ir t. t. Ugdymo strategijos: vaikų klausos, muzikinio skonio lavinimas. Mokytojas lavina vaikų dikciją ir artikuliaciją, taiko įvairius kvėpavimo pratimus, naudoja lietuvių liaudies folkloro elementus, veikloje naudojami įvairūs muzikiniai žaislai, instrumentai, ugdytiniai skatinami groti įvairius pratimus pagal temas, kuriami muzikiniai dialogai, eksperimentuojama įvairiais instrumentais, kasdieniais objektais. Vaikai klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, muzikos įrašų ir gyvos muzikos tiek mokykloje, tiek už jos ribų, susipažįsta su		

muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis. Įvairių veiklų metu mažieji konstruoja muzikos instrumentus ir jais improvizuoja. Vaikai įsijungia į įvairius ugdymo įstaigos renginius ir papildo juos muzikiniu repertuaru ir laisvomis muzikinėmis improvizacijomis.		
<u>Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės:</u> vaikų tėvai traukiami į įvairias muzikines veiklas. Kartu su vaikais jie ruošiami Šeimų šventei, valstybinių švenčių minėjimams. Pagal galimybę išnaudojami muzikiniai tėvų talentai, jie kviečiami vesti mažųjų muzikinius užsiėmimus.		
<u>Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės:</u> muzikos pamokos vykdomos tiek mokyklos, tiek Kidulių dvaro aplinkoje. Kartu su mokiniais vykstama į koncertus, renginius. Muzikiniai mažųjų užsiėmimai organizuojami mokyklos muzikos kabinete, kartais apgalvotai organizuojami su vyresniųjų klasių mokiniais.		
Meninė raiška (teatras)	*Žaisdamas reiškia poreikius ir skirtingas nuotaikas, tyrinėja savo kūno ir balso galimybes. Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. *Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	*Vaidmenų žaidimų metu tyrinėja pažįstamas socialines situacijas. *Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis. *Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais. *Drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis. *Dalinasi savo teatine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus ir kt.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai):		
<u>Priemonės:</u> grupės dekoracijos, kostiumai, teatro, pirštukinės, šešėlių teatro lėlės, širmos ir kitos priemonės, skirtos vaidybinėms improvizacijoms.		
<u>Ugdymo būdai:</u> įdomių idėjų vaikų vaidmenų žaidimams plėtojimas, vaidybinių situacijų organizavimas, įtraukimas, pagalba ir padėsinimas, literatūrinių kūrinių siužetų kūrimas, vaidmenų atlikimas, afišų, bilietų gamybą, garsinių epizodų paruošimas.		
<u>Ugdymo strategijos:</u> mokinių skatinimas, įtraukimas, suaugusiųjų įsiliesimas į prasmingas mažųjų veiklas, stebėjimas ir dalyvavimas teatro pristatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, ir kt.		
<u>Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės:</u> tėvai įtraukiami į vaikų teatrinės veiklas. Jie kviečiami prisidėti prie lėlių gamybos ir kviečiami į vaikų parengtus spektaklius. Skatinamos ir laisvosios tėvų teatrinės iniciatyvos.		
<u>Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės:</u> vaikams suteikiama galimybė improvizuoti mokyklos ir Kidulių dvaro erdvėse. Į ugdymo įstaigą		

kviečiami profesionalų ir mėgėjų teatrai. Kartu su ugdytinių tėvais vykstama į renginius.		
Kūrybiškumas	*Tyrinėja daiktus, garsus, judesius, kvapus, skonius. *Pirmenybę teikia įvairioms kūrybinėms veikloms. *Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. *Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atirasdamas naujus derinius. *Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus.	*Kūrybinėms improvizacijoms naudoja įvairias priemones, raiškos būdus, medžiagas, daiktus ir kt. *Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. *Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. *Generuoja naujas idėjas, fantazuoja apie tai, ką nori sukurti. *Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. *Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą ir patirtis.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: priemonės vaidinimams, žaislai, gamtinės medžiagos, suaugusiųjų kasdienybės daiktai, knygos, vaizdinės priemonės, IT ištekliai. Ugdymo būdai: tyrinėjimas pasitelkiant patirtį ir vaizduotę, savo ir kitų idėjų tyrinėjimas, įdomus ir savitas idėjų įgyvendinimas, improvizavimas, komponavimas, interpretavimas, savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas. Ugdymo strategijos: mokytojas taiko vaizduotės lavinimo pratybas, siūlo įvairios veiklos ne tik patalpoje, bet ir lauke. Vaikai kūrybiškai veikia, atlieka simbolinius vaidmenis, demonstruoja kūno judesius, veido mimikas, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikia savo išgyvenimus kitiems mažiesiems ir artimiems suaugusiesiems, vyksta intelektualiniai mainai, efektyviai dalijamasi idėjomis, tikslingai veikiama kartu, priimami bendri sprendimai. Pedagogai efektyvina vaikų fantaziją, skatina generuoti idėjas ir jomis drąsiai dalintis. Suteikiamos galimybės vaikų saviraiškai, kūrybos – improvizacijų pristatymui, dailės darbų eksponavimui.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: mokinių tėvai dažnai kviečiami į įvairias vaikų kūrybines/improvizacines veiklas, kartu veikiama, džiaugiamasi kūrybos laisve. Taip pat skatinamos šeimų iniciatyvos, išnaudojami tėvų talentai.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: skatinamos laisvos mokinių improvizacijos įvairiose mokyklos vidaus ir lauko erdvėse. Išnaudojamos ir Kidulių dvaro erdvės, biblioteka, seniūnija.		
Gebėjimas žaisti	*Pamėgdžioja suaugusiuosius, siekia jų dėmesio, palaikymo, noriai veikia kartu. *Pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais.	*Žaidžia kurdami vaidmenis ir formuodami žaidimo erdvę. *Veikia grupėje ir individualiai, paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius

	*Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. *Jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. *Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, pradeda laikytis žaidimo taisyklių, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. *Žaidžia tradicinėse ir netradicinėse erdvėse grupėje ir lauke. Geba išradingai jas pritaikyti žaidimo specifikai. *Kuriam išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. *Lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. *Ima laikytis žaidimo taisyklių, stebi, ar kiti jų laikosi.
Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai): Priemonės: žaislai, konstruktoriai, stalo žaidimai, It įrankiai, dėlionės, kitos žaidimo priemonės, knygos, filmai (kaip inspiracijos šaltiniai) Ugdymo būdai: žaidimas grupėmis ir individualiai, siužetų kūrimas, žaidimo veiksmų su kitais žmonėmis koordinavimas, prisiimtų vaidmenų laikymasis, taisyklių formulavimas ir jų laikymosi stebėjimas. Ugdymo strategijos: ugdytojai paruošia erdves vaikų žaidybiniams veiklos ir įtraukia ugdytinius į įvairius prasmingus žaidybinius procesus. Žaisdami vaikai išmoka pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Per žaidimus mažieji drauge konstruoja vaikų kultūrą. Pradėdami nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, slėpynių ir įvairių stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų. Mokytojas paskatina vaikus žaismingai reikšti savo emocines patirtis ir išpūdžius kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas ir būdus. Vaikas su suaugusiaisiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Mokytojas paskatina vaikus žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas. Vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.		
Bendravimo/bendradarbiavimo su šeima galimybės: tėvai skatinami aktyviai įsijunti į mažųjų žaidybines veiklas klasės ir lauko erdvėse. Džiugiai sutinkamos tėvų iniciatyvos kuriant žaislus, įrengiant žaidimų erdves. Daug su tėveliais kalbama apie žaidimų svarbą ir naudą vaikų ugdyme.		
Ugdymo(si) aplinkų pritaikymo galimybės: vaikų žaidimai skatinami mokyklos vidaus ir lauko erdvėse. Pagal galimybes organizuojami improvizuoti - žaidybiniai žygiai į gamtą. Mažieji skatinami aktyviai veikti mokyklos žaliuosiuose plotuose, žaidimų aikštelėse.		

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą“ (2024 m. vasario 5 d. Nr. V-131), kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimų sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais. Formuodama vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistemą, mokykla vadovaujasi šiais vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo metodais ir būdais:

Vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo galimybės/kryptys

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama:

- pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo(si) srityse, stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko;
- padėti vaikui sėkmingai augti, tobulėti, pastebėti konkrečius jo ypatumus ir nustatyti papildomų švietimo pagalbos specialistų poreikį;
- teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams (globėjams), kitiems specialistams, įstaigos administracijai;
- tikslingai planuoti ugdymą, panaudojant informaciją apie vaiko pasiekimus;
- nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas yra veiksmingas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui tobulinti.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika

Vaiko nuolatinis ugdymosi pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė, siekiant užtikrinti aukštą ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą, atliekamas laikantis individualizavimo (kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami individualiai), nuoseklumo (vertinimas atliekamas nuosekliai, siekiant stebėti ilgalaikę vaiko pažangą ir vystymąsi įvairiose srityse) ir bendradarbiavimo (vertinimo procesas apima mokytojų, vaikų tėvų (globėjų) ir pačių vaikų dalyvavimą) principais.

Dokumentavimas

Vaikų turimi gebėjimai bei ugdymosi pasiekimai fiksuojami (žr. priedas Nr. 1):

- mokslo metų pradžioje siekiant įvertinti turimus vaiko gebėjimus;
- mokslo metų pabaigoje siejant su ugdymo programos įgyvendinimu.

Pasiekimų įrodymai kaupiami „Vaiko pasiekimų aplanke“:

- vaiko kūrybinės raiškos darbai;
- vaiko veiklos stebėjimo užrašai (vaiko mintys, užduotys, nuomonė);
- vaiko įsivertinimas (vaikas skatinamas įsivertinti, siekiant formuoti supratimą apie jo paties ugdymą(si);
- kita ugdytojo požiūriu reikšminga informacija.

Vertinimo rezultatai aptariami individualiuose pokalbiuose su tėvais (globėjais), su mokyklos administracija, mokytojų tarybos posėdžiuose. Esant reikalui pokalbiuose dalyvauja Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai.

Vaikų gebėjimo reflektuoti ir įsivertinti ugdymas

Vaikų įsivertinimas naudingas ir tikslingas procesas, padedantis stebėti individualų mokymąsi, suprasti savo gebėjimų raidą. Įsivertinimas sietinas su konkrečia užduotimi, konkrečiu mokymosi laikotarpiu, konkrečiais, iš anksto žinomais kriterijais. Siekiant formuoti supratimą apie individualų ugdymąsi vaiko klausinama, ar jam patiko atlikta tam tikra veikla, koks buvo šio darbo ar veiklos sumanymas, ko išmoko, ko norėtų dar pasimokyti, kad sektųsi geriau ir pan. Vertindami savo ir draugų atliktas užduotis, idėjas, žaidimus, emocijas, vaikai geriau supranta mąstymo ir mokymosi procesą, mokymosi būdus ir individualius ugdymosi poreikius, lengviau juos paaiškina, formuoja klausimus ar prašo pagalbos mokantis. Jau ankstyvame amžiuje ugdant įsivertinimo ir reflektavimo įgūdžius auga pasitikintys, mažiau klaidų besibaiminantys vaikai, prisiimantys daugiau atsakomybės už savo mokymąsi. Refleksija – visapusiškesnis procesas, apimantis keletą mąstymo komponentų, orientuotų į savęs supratimą ir pažinimą.

Vaikų įsivertinimas naudingas ir tikslingas, nes:

- Didina savigarbą, padeda geriau suvokti, kaip kinta jo gebėjimai per tam tikrą laiką;
- Motyvuoja vaiką ugdytis, skatina įveikti kliūtis, padeda išgyventi sėkmės jausmą;
- Didina vaiko savarankiškumą, padeda apmąstyti savo pasiektus bei pagalvoti apie tolimesnius mokymosi žingsnelius;
- Padeda atskleisti jo supratimą apie pasaulį, gebėjimus bei patirtį;
- Skatina mąstymą, ugdo problemų sprendimo gebėjimus, skatina kūrybiškumą;
- Įgalina vaiką prisiimti dalį atsakomybės už savo mokymąsi.

Vaikų dalyvavimo vertinimo/įsivertinimo procesuose veiksniai:

- Vaiko stebėjimas ir fiksavimas;
- Kalbėjimo apie save skatinimas;
- Individualūs pokalbiai ir diskusijos;
- Drąsinimas įsivertinti pasiekimus;

- Vaiko nuomonės išklausymas;
- Aplankų kaupimas ir rezultatų aptarimas;

Vaikai nuolat vertina ir virtualioje erdvėje įsivertina: nuotaiką, emocijas, būseną, elgesį, pastangas, santykius, žinias, gebėjimus ir t.t.

Kitos įsivertinimo/refleksijos formos IU grupėje: simbolių kortelės, plakatai, grupės naujienlaiškiai, mokomieji kūriniai, įsivertinimo kalendoriai, nebaigti sakiniai, sutartiniai ženklai (nykštys, šviesoforas, debesėliai), pokalbiai, diskusijos ir kt.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo dermė bei tęstinumas

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina mokyklos Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas–ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, didelis dėmesys skiriamas žaidybinei veiklai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

..... - m. m

Priedas Nr. 1

INDIVIDUALAUS VAIKO UGDYMO(SI) PAŽANGIS VERTINIMAS

Šakių r. Kidulių pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo grupė

(Grupės pavadinimas)

Vaiko vardas, pavardė		Amžius	
------------------------------	--	---------------	--

Nr.	Veiklos sritis	Žingsnis [1, <...> 7]	
		Ruduo	Pavasaris
1.	Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai		
2.	Fizinis aktyvumas		
3.	Emocijų suvokimas ir raiška		
4.	Savireguliacija ir savikontrolė		
5.	Savivoka ir savigarba		
6.	Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais		
7.	Aplinkos pažinimas		
8.	Matematinis mąstymas		
9.	Skaitmeninis sumanumas		
10.	Kalbų supratimas		
11.	Kalbinė raiška		
12.	Estetinis suvokimas		
13.	Meninė raiška		
14.	Kūrybiškumas		
15.	Tyrinėjimas		
16.	Problemų sprendimas		
17.	Gebėjimas žaisti		
18.	Mokėjimas mokytis		

Vertinantis mokytojas (vardas, pavardė)

(data)

(parašas)

Vertinantis mokytojas (vardas, pavardė)

(data)

(parašas)

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Šakių rajono savivaldybės administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl pritarimo Kidulių pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programai
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-06-23 Nr. MT-262
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Raimondas Januševičius Meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-06-23 13:51
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-06-24 00:00
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2023-06-16 11:39 - 2028-06-14 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	KIDULIŲ IU PROGRAMA.pdf
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20250618.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2025-06-26)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2025-06-26 nuorašą suformavo Irena Bacevičienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-